

ЕМФАТИЧНІ ЗАСОБИ В ТЕКСТАХ ПОЛІТИЧНИХ НОВИН (на матеріалі CNN)

Медвідь Олена,

кандидат філологічних наук, доцент

ORCID ID 0000-003-0723-5753

Сумський державний університет

вул. Римського-Корсакова, 2, м.Суми, 40007, Україна

o.medvid@gf.sumdu.edu.ua

Горобець Марина,

магістр філології

Сумський державний університет

вул. Римського-Корсакова, 2, м.Суми, 40007, Україна

maranana@ukr.net

Сергієнко Альона,

аспірант

Сумський державний університет

вул. Римського-Корсакова, 2, м.Суми, 40007, Україна

sergienko_aliona@ukr.net

Політичний дискурс за своєю природою пов'язаний з політикою влади, що визначає його лінгвістичні особливості. У ньому використовуються як логічна аргументація, так й маніпулятивні засоби. Дискурс політичного новинного тексту, що є об'єктом вивчення, відрізняється підвищеною експресивністю та прагматичною спрямованістю свого впливу.

Політична мова – ресурс, відкритий для всіх членів мовного співтовариства, зокрема через засоби масової інформації, що пов'язано зі специфічним використанням стилістичних мовних засобів з метою переконання та маніпуляції аудиторії. Метою даного дослідження є лінгвопрагматичне вивчення текстів політичних новин як форми політичного дискурсу через комплексний аналіз стилістичних засобів вираження емфатії.

Для вирішення сформульованої мети в рамках цієї роботи використовується комплексна методика дослідження матеріалу, що поєднує методи сучасної прагматистички, а саме: аналіз політичного дискурсу загалом, аналіз конкретного політичного тексту, контекстуальний, стилістичний, прагматичний, структурно-семантичний та лексико-семантичний види аналізу. Для відбору матеріалу використовувався метод суцільної вибірки.

Автори дослідження зробили спробу проаналізувати та обґрунтувати прагматичну доцільність вживання стилістичних засобів вираження емфатії в текстах політичних новин. В статті зокрема розглянуті особливості вираження емфатії на синтаксичному та лексичному рівнях та визначено, що емфатія на синтаксичному рівні в текстах політичних новин здебільшого виражається за допомогою пасивних конструкцій, парцеляції, паралелізму, вставних синтаксичних структур, риторичних запитань тощо, а на лексичному рівні дуже часто за допомогою лексики з позитивною та негативною конотацією та використанням метафоризації, «відповідальність» за що несуть автори текстів новинних повідомлень – журналісти.

© Medvid O., Horobets M., Serhienko A., 2022

Ключові слова: політичний дискурс, політичні новини, мовні стилістичні засоби, емфатія, лінгвопрагматична маніпуляція.

EMPHATIC MEANS IN THE TEXTS OF POLITICAL NEWS (based on CNN)

Medvid Olena,
PhD in Philology
ORCID ID 0000-003-0723-5753
Sumy State University
2, Rymisko-Korsakova st, Sumy, 40007, Ukraine
o.medvid@gf.sumdu.edu.ua

Horobets Maryna,
Master in Philology
Sumy State University
2, Rymisko-Korsakova st, Sumy, 40007, Ukraine
maranana@ukr.net

Serhienko Alona,
Postgraduate in Philology
Sumy State University
2, Rymisko-Korsakova st, Sumy, 40007, Ukraine
sergienko_aliona@ukr.net

Abstract. *Political discourse is inherently related to the politics of power, which determines its linguistic features. It uses both logical reasoning and manipulative means. The discourse of the political news text, which is the subject of the study, is characterized by increased expressiveness and pragmatics of its influence.*

Political language is the resource open to all members of the language community, in particular through the media, which is correlated with the specific use of stylistic language means to persuade and manipulate the audience.

The goal of this research is the linguistic-pragmatic study of political news texts as a form of political discourse through a comprehensive analysis of stylistic emphatic means.

*To solve the formulated goal, this paper uses a comprehensive **method of research** that combines methods of modern pragmastylistics, namely: analysis of political discourse in general, analysis of specific political texts, contextual, stylistic, pragmatic, structural-semantic, and lexical-semantic types of analysis. The continuous sampling method was used to select the material under consideration.*

The authors of the study attempted to analyze and substantiate the pragmatic expediency of using stylistic means of emphatics in political news texts. In particular, the article considers the peculiarities of emphatic expression at the syntactic and lexical levels. It determines that in political news texts at the syntactic level emphatics is mostly expressed through passive constructions, parceling, parallelism, plug-in syntactic structures, rhetorical questions, etc.; at the lexical level – using vocabulary with positive and negative connotations and metaphorization, for which the authors of the news reports – journalists – are “responsible”.

Keywords: *political discourse, political news, linguistic stylistic means, emphatics, linguopragmatic manipulation.*

Вступ

Динамічний розвиток друку, радіо, телебачення, поява нових комп'ютерних технологій, глобалізація світового інтернет-простору мають величезний вплив на

процес виробництва та розповсюдження інформації. Технологічний характер сучасних ЗМІ дозволяє випускати та тиражувати інформаційний продукт у гігантських масштабах, дає підстави уподібнювати цю діяльність до масового виробництва. У зв'язку з новими можливостями, що надаються ЗМІ стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, якість публічної мови є важливим фактором впливу на громадську думку. Інформація доставляється споживачеві щохвилини, багатоканально, оперативно, тому популярним є вираз «потік інформації».

Переваги швидкої та масової доставки інформації нівелюються негативним впливом її на людину. Навіювання цільової аудиторії певних точок зору, оцінок, необхідності прийняття «політично правильних дій» яскраво проявляється в політичному дискурсі.

Таким чином, учасникам політичного процесу необхідний емоційний вплив на пересічного споживача інформації. У зв'язку з цим інформаційний супровід події виходить на безпрецедентний рівень значущості, порівняно з самою подією. Найбільше впливає той, хто володіє мистецтвом слова, оскільки від того, як інформація подається, залежить результат інформаційного впливу, що є наразі **актуальним** в межах досліджень різних наукових парадигм, зокрема і лінгвістичної.

У зв'язку з вищезазначеним **метою** даного дослідження є лінгвопрагматичне вивчення текстів політичних новин як форми політичного дискурсу через комплексний аналіз стилістичних засобів вираження емоції.

Для вирішення сформульованої мети в рамках цієї роботи використовується комплексна **методика дослідження** матеріалу, що поєднує методи сучасної прагматистички, а саме: аналіз політичного дискурсу загалом, аналіз конкретного політичного тексту, контекстуальний, стилістичний, прагматичний, структурно-семантичний та лексико-семантичний типи аналізу. Для відбору матеріалу використовувалася метод суцільної вибірки.

Матеріалом студій слугували тексти політичних новин, розташованих на англomовному веб-сайті CNN каналу.

Вивчення політичного дискурсу є цікавим для багатьох вчених; **теоретичною базою** нашого дослідження стали роботи таких лінгвістів, як: Бутова І. (2009), Вознесенська О. (2004), Дорофєєва М. (2004), Зайцева М. (2012), Ковальова О. (2020), Кондратенко Н. (2007), Корнійчук Ю. (2009), Шейгал О. (2004), Lakoff G. (2009), Milliken J. (1999) та ін., а також зокрема результати студій щодо лінгвістичної емоції Вінтоніва М. (2018), Гнезділової Я. (2003), Іванотчак Н. (2016), Нефедченко О. (2016), Попової О. (2014), Таценко Н. (2017) та ін.

Теоретичне підґрунтя дослідження.

Термін «політична комунікація» має довгу історію: ефективністю політичного спілкування, використанням різних стратегій досягнення своїх цілей цікавилися ще давньогрецькі та давньоримські політики і філософи. Вивчення політичної комунікації – міждисциплінарне і є предметом дослідження психології, історії, журналістики, риторики, соціології, досліджень суспільної думки, політичного маркетингу та реклами тощо. Але, насамперед, це поняття відноситься до сфери політики. Інтерес до вивчення політичного дискурсу був поштовхом до нового напрямку в мовознавстві – політичної лінгвістики.

Політика визначається як набір деяких дій, спрямованих на розподіл влади та економічних ресурсів у будь-якій країні чи світі між країнами. Цей офіційний рівень політики включає засоби масової інформації, систему освіти і всі ті соціальні інститути, які контролюють явища соціального життя. Другий рівень політики – особистісний; він являє собою сам спосіб, яким перший рівень актуалізується в індивідуальній свідомості, як він проявляється в особистості, в сім'ї, у відносинах

людей, у професійній діяльності, а також у сприйнятті людиною творів літератури та мистецтва (Бутова, 2009: 232).

Важливу роль в політиці грає політична комунікація, риторичні прийоми і маніпулятивні стратегії, методи взаємодії з аудиторією, які використовуються політиками. Це означає, що важливу роль відіграє мова, яку використовує політик. Політична мова – ресурс, відкритий для всіх членів мовного співтовариства, він пов'язаний зі специфічним використанням загальнонародної мови як засобу переконання та контролю, це мова, що застосовується з маніпулятивною метою (McQuail's, 2010).

У наш час розвиток телебачення та інтернету привів до зростання ролі ЗМІ у політиці, оскільки інформація може поширюватися на великі відстані і досягати широкої аудиторії. Радіо, телебачення та інтернет пов'язують нас із політиками, дозволяючи дивитися та чути їх промови у реальному часі. Зараз майже кожен політичний діяч має свій сайт в інтернеті, що говорить про важливість інтернету як сучасного засобу масової інформації.

О. Й. Шейгал (2004 : 237) зазначає, що зміст політичної комунікації зводиться до публічного обговорення трьох фундаментальних питань: 1) розподіл суспільних ресурсів; 2) контроль за прийняттям рішень/ право приймати рішення (судові, законодавчі та виконавчі); 3) застосування санкцій (право карати та нагороджувати). Отже, політична комунікація – це спілкування, яке організується державою для впливу на громадську думку, для цього можуть використовуватися прийоми маніпуляції, різні стратегії і тактики для впливу на аудиторію. Велика роль при цьому приділяється засобам масової інформації, розвиток яких дав поштовх для широкого дослідження явища політичної комунікації.

М. С. Дорофєєва (2004: 200) порівнює ознаки політичної комунікації та політичного дискурсу і виявляє близькість цих двох понять: при цьому політичний дискурс виконує три основні функції: здійснення влади, переконання та маніпуляція. В. А. Маслова (2004: 183) включає в політичний дискурс також процес і результат породження політичних текстів, екстралінгвістичні фактори, що впливають на їхнє породження та сприйняття.

Роль засобів масової інформації у політиці варіюється в залежності від типів політичних повідомлень. Засоби інформації відіграють різну роль у політиці, коли вони представляють незалежні політичні коментарі та коли вони є платформою для різних політичних діячів, коли безпосередньо звертаються до аудиторії за допомогою політичної реклами або звільняють час передачі для політичних промов та подій (Milliken, 1999).

Засоби інформації можуть також повідомляти суспільні погляди на політичних лідерів. Вони транслюють інформацію від уряду до громадськості та від громадськості до уряду. Багато з того, що політики знають про громадську думку, вони дізнаються через засоби масової інформації. Влада ЗМІ у тому, що вони відбирають і формують політичний дискурс (Олещук, 2010: 18).

Як зазначає О. Й. Шейгал (2004), політика – єдина професійна сфера, спілкування у якій спрямовано на масового адресата. Політична комунікація не просто опосередкована засобами масової інформації, але ЗМІ є основним середовищем її існування. Політики все рідше спілкуються з населенням безпосередньо, виступаючи у залах та на площах, і все частіше роблять це через засоби масової інформації (Загнітко, 2007). Дискурс мас-медіа є в сучасну епоху основним каналом здійснення політичної комунікації.

З поширенням новітніх цифрових технологій та нових медійних платформ користувачі Інтернету все частіше починають по-новому підходити до пошуку, оцінки, відбору, поширення, створення та реагування на повідомлення новин. Сучасна людина сьогодні має унікальну можливість не просто отримувати щоденні порції новин відповідно до власних тематичних запитів, а й щохвилини звертатися до

інформаційного потоку або конкретного порядку денного в режимі онлайн та в інтерактивному режимі відгукуватися на нього.

Гіпертекстуальність та мультимедійність соціальних Інтернет-медіа дозволяє створювати багатовимірну інформаційну картинку, яка дозволяє конструювати сенс у новинному дискурсі не лише на лінгвістичному рівні, а й із залученням нових смислових модальностей (наприклад, ідеологічного, соціального, феміністського) (Козак, 2012: 68). Для того, щоб забезпечити різноманітність смислових рівнів і форматів, зробити контент новин найбільш привабливими і передати його з найбільшим ефектом – емфатією, Інтернет-ЗМІ сьогодні рясніє звуками, кольорами, зображеннями, відеороликами.

Формування єдиного інформаційного простору привело до появи нових засобів комунікації. Однією з основних одиниць медіапотоку кінця ХХ – початку ХХІ ст. є медіатекст. Медіатексти створюються для того, щоб привернути увагу читача до обговорюваної тематики, зацікавити читача запропонованою інформацією за допомогою різноманітних засобів, впливати на сприйняття реципієнтом повідомленої інформації, акцентувати увагу реципієнта на окремих аспектах описуваної проблеми або на трактуванні події, створювати/підтримувати певний образ одиничного та/або колективного суб'єкта, про який повідомляється в публікації, а також підтримувати стійку увагу реципієнта до видання (Van Dijk, 1983) — цьому сприяють, як доводить прагмалінгвальний аналіз, мовні стилістичні засоби вираження емфатії, зокрема і в політичних новинах.

Головною установкою політичного медіатексту є ефективний вплив на адресата. Цьому супроводжує низка додаткових інтенцій: зробити референт цікавим для слухачів, інтерпретувати референт певним чином, утримати у свідомості слухача запроповану концепцію, домогтися ірраціонального сприйняття інформації та змінити стереотип адресата (Васильєва, 2020). Здебільшого, це реалізується за рахунок вживання мовних засобів, зокрема стилістичних, які впливають на емоційне сприйняття повідомлення. Для демократичного політичного дискурсу характерна інформативність, раціональність, логіка аргументації, ясність, діалогічність (Ковальова, 2020) і зокрема емфатичність.

Стилістичні засоби традиційно вважаються приналежністю художнього тексту, який за своєю суттю експресивний, як будь-який витвір мистецтва. Політична новина як різновид публіцистичного жанру може бути не менш яскравою, стилістично насиченою, ніж художній твір. У політичних новинах в процесі дослідження виявлено застосування різноманітних стилістичних прийомів, що підвищують потенціал їхнього впливу, включаючи маніпулятивний фактор. Зауважимо, що політичні новини, як у художні твори можуть відрізнятися високим ступенем емфатичності, тобто особливою емоційною виразністю (Таценко, 2017: 156).

Вважаємо за необхідне виділення наступних критеріїв за кількома групами для розгляду стилістичних засобів вираження емфатії у політичному новинному тексті: текст – тема – автор. Динамічний характер емфатії послідовно проявляється у фазах емфатичного розуміння, емфатичної експресії та емфатичної комунікації (Нефедченко, 2016: 48).

Емфатичний компонент є результатом відображення емоцій у процесі їхньої вербалізації та семантизації, який слугує для індивідуального вираження емоційної оцінки об'єктів світу (Іванотчак, 2016: 70).

Політична комунікація завжди характеризується індивідуальністю. Формально «відправником» тексту є журналіст, політичний аналітик або коментатор, співробітник установи тощо. Але фактично будь-який із вищеназваних фахівців співвідносить свою точку зору з позицією існуючих політичних сил, тим самим висловлюючи їхню волю, підтримуючи їхні інтереси та посилюючи їх вплив (Козак, 2012: 69). По суті, за автором політичного коментаря стоїть інший актант дії, тобто

автор коментаря є комунікативним посередником; цю роль в ЗМІ виконують журналісти, які і беруть на себе остаточну відповідальність за політичний контент новин: журналіст – відправник політичного повідомлення – виконує двоєдину функцію політичної сили та комунікативного посередника.

Авторство публіцистичного тексту, як і художнього, має на увазі наявність яскравої мовної особистості. Як правило, ця особа має авторитет у публіки і може бути як публічною персоною, що не володіє вузькоспеціальними знаннями, так і визнаним експертом у певній галузі. Мовна особистість має власний відомий стиль викладу і зазвичай озвучує точку зору із залученням фактів, аргументів, контраргументів, статистичних і соціологічних даних (Шейгал, 2004: 250).

Публіцистичний текст найвиразніше проявляється у межах використовуваних стилістичних засобів, і навіть у наявності яскравої мовної особистості. Як і будь-яке оцінне висловлювання, політичний текст апелює як до розуму, так і до почуттів, для цього потрібні емоційно забарвлені елементи мови, як лексичні, так і структурні (Гнезділова, 2003: 358).

Результати дослідження

Вираження емпатії на синтаксичному мовному рівні

Великий потенціал для вираження емпатії має пасивна конструкція в англійському дискурсі ЗМІ, коли дієслово у пасивному стані без вказівки на агента дії (особа/група осіб/організація), що є джерелом відомостей (Жук, 2020: 7). Ця властивість конструкції може бути використана для створення будь-якого новинного повідомлення. Наведемо приклади:

McCain is not thought to have made a judgment on the reliability of the documents but was sufficiently impressed by the source's credentials to feel obliged to pass them to the FBI (CNN).

The German finance minister was quoted as saying that – elections cannot change anything, a statement that was seen as the last word in undemocratic (CNN).

Вибір способу лінгвістичного конструювання дійсності, такого як заміна активних дієслівних форм на пасивні, в англійських новинних текстах дозволяє представити картину події з погляду певних ідеологічно зумовлених інтерпретацій.

Широко використовуються деавторизовані висловлювання, які формують якби «неупереджену» точку зору, що приховує ангажованість інтенційності за фасадом «подійності та фактуальності» пропозиції політичного дискурсу (Lakoff, 2009). Наведемо приклади:

Plenty of other people have also asked why more wasn't done (CNN).

The VIPS theory relies on forensic findings by independent researchers who go by the pseudonyms "Forensicator" and "Adam Carter" (CNN).

Наявність невизначено-особистих речень із узагальненою семантикою збільшують ступінь невизначеності суб'єкта інформації та свідчать про небажання журналіста озвучувати джерело повідомлення. Можливість обійти вказівку на джерело знань є ефективним дискурсивним способом впровадження у масову свідомість недостовірної, хибної інформації.

Слід розглянути вживання таких синтаксичних засобів, як парцеляція, паралелізм, вставні конструкції, які виділяють ключові слова у висловлюванні та змушують читача повернути до них увагу.

Наведемо приклад використання парцеляції:

The prospectus warned that – crime and corruption could create a difficult business climate in Russia, but it was convenient, and very lucrative, to pretend that Russia had a – normal business environment – with that small exception – nevertheless (CNN).

Наведемо приклад використання анафоричних повторів:

Now that the details of that story are finally coming into focus – now that one Trump associate has been linked directly to Russian hackers – it's important to remember the bigger picture (CNN).

Цей приклад цікавий тим, що по суті речення виконує функцію евіденційного маркера, вираженого деавторизованим висловлюванням. Для посилення мовного впливу автор використовує прийом анафоричного повтору.

Наведемо приклад використання синтаксичного паралелізму:

Nobody paid much attention as Russia, which many had hoped would become a Western-oriented, liberalizing state, turned into something quite different. Or perhaps I should put it more strongly. Nobody in Western politics paid much attention, but many others in the West were eager to aid that transformation (CNN).

У прикладі за допомогою маркера прямої евіденційності, вираженого модальною фразою з суб'єктом в 1-й особі та дієсловом *should put it*, посиленого прислівником *more strongly* та прислівником *perhaps*, демонструється впевненість щодо висловлюваної інформації. Іншими словами, автор робить висновок зі ступенем впевненості, що наближається до категоричної достовірності,

У заголовку статті *Who are these Russians?* автор використовує риторичне питання, прагматична мета якого – сформулювати певну думку адресата до об'єкта. Як відомо, риторичне питання не передбачає відповіді і ставиться для того, щоб привернути увагу, посилити враження, підвищити емоційний тон.

Ефект привернення уваги виникає також на основі авторської суб'єктивної подачі інформації, що веде до модалізації всього тексту. Відповідь імпліцитно дається самим журналістом у тексті статті та висловлює його власне ставлення до поставленого питання. Таким чином, ідея статті сприймається читачем двічі: спочатку через заголовок, потім після прочитання всього тексту. Можна припустити, що внаслідок співвідношення такого заголовка з текстом газетної/журнальної статті посилюється ефективність та аргументованість всього тексту. Автор цієї статті наводить аргументи, які схиляють читача зробити негативний висновок. Використання дейктичного знака *these* в заголовку статті *Who are these Russians?* носить негативний характер.

Вираження емпатії на лексичному мовному рівні

Найбільш значущим засобом прагматичного фокусування образу ворога в контенті новинних повідомлень є, насамперед, концентроване використання лексичних одиниць з різко негативною конотацією, які реалізують значення «зло», «жорстокість», «агресивність». Особливістю актуалізації політичних новин є безпосереднє ототожнення «ворога» із загрозою.

Так наприклад, загроза репрезентується через режим Башара Асада, а сам сирійський президент постає «втіленням зла»:

Assad's vision of creating a healthy and homogenous society is what white nationalists have aspired to create for themselves. We don't need to look as far back as Hitler's Third Reich to see what their world vision could be. We only need to look at Syria today (CNN).

Таким «втіленням зла» постає і президент Росії Володимир Путін у війні проти України:

Yet Putin is committing some of the same blunders that doomed Germany's 1941 invasion of the USSR – while using "Hitler-like tricks and tactics" to justify his brutality, military historians and scholars say (CNN).

У цих прикладах можна виділити лексичні одиниці, які мають різку негативну конотацію: *Hitler's Third Reich, Hitler-like tricks and tactics, to justify his brutality*.

Крім того, у новинних статтях часто згадується режим Сталіна та Путіна і вони порівнюються з президентом України Володимиром Зеленським, як антиподи. Наприклад:

Stalin was a sociopath (he once reached into a cage and killed a family pet parrot because its chirping annoyed him) who starved millions of Ukrainians to death and routinely murdered political rivals. Zelensky is a democratically elected leader who has rallied Ukrainians and inspired the world with his conspicuous displays of courage and eloquent defense of democracy (CNN).

But look closer at Putin's struggles in Ukraine and ironic parallels emerge. Military historians say Putin is following Hitler's ill-fated playbook (CNN).

У наведеному прикладі для опису Сталіна і Путіна використовується лексика з негативною конотацією: *a sociopath, who starved millions of Ukrainians to death and routinely murdered political rivals, following Hitler's ill-fated playbook*. На противагу цьому Зеленський постає як борець за свободу і незалежність України, чому відповідає лексика з позитивною конотацією: *a democratically elected leader, inspired the world, his conspicuous displays of courage and eloquent defense of democracy*.

Засоби семантичної гіперболізації негативного опису та оцінки подій у новинах (*leveled cities, displaced millions of desperate civilians, rape women, targeting children, starved to death*), порівняння глави Лівії та Росії з жорстоким тираном Гітлером, використання порівняльних конструкцій, коли як предмет порівняння виступає загальноприйнятий носій зла (*Hitler's Third Reich*), використовується з метою дискредитації об'єкта та введення в оману адресата, з підвищенням градусу агресії та культивуванні страхів у соціумі.

Не зважаючи на складну ситуацію на Донбасі та переважаючі сили противника на цьому напрямку у кожному зверненні президент України зазначає, що ці території будуть знову українськими. Наприклад:

Ukraine's President Volodymyr Zelensky said the situation in Donbas is "very difficult" as Russia ramps up firepower and manpower, and makes incremental gains in the southeastern region. But he vowed Donbas would be "Ukraine again" (CNN).

Наразі популярний наратив *Would be "Ukraine again"* мають значний емоційний вплив на кожного українця, адже ми бачимо, що боротьба продовжується і захисники України будуть повертати території назад.

Зауважимо, що емоційний аспект лексичного складу політичного новинного дискурсу представлений також таким поширеним стилістичним засобом, як метафора. Метафоричні порівняння є одним із найяскравіших феноменів засобів виразності мови. В політичному дискурсі метафора використовується для формування мовної картини світу, яка утворюється в результаті когнітивного маніпулювання існуючими у мові значеннями з метою створення нових концептів. Політична метафора це спосіб оптимізації інтерактивності комунікантів, засіб комунікативного впливу, що має на меті формування у реципієнта (найчастіше у суспільства загалом) або позитивної, або негативної думки про ту чи іншу політичну одиницю (політику, партію, програму, захід і т.д.) (Васильєва, 2020). Наприклад:

He said the entire country was within range of North Korean weapons and the nuclear button was always on my table"(CNN).

Це вже традиційна чергова заява північнокорейського лідера Кім Чен Ина. Північнокорейський лідер зауважив, що має на столі ядерну кнопку, а їх ядерні ракети можуть досягнути й інших країн, натыкаючи на материкову частину США. В цьому прикладі використана метафора "*nuclear button*", що означає готовність розпочати ядерну війну. Вона несе чи не найголовніше прагматичне навантаження усього висловлювання, яке полягає у залякуванні, демонстрації сили та готовності до рішучих дій. Образ ядерної кнопки закликаний надати більшої вагомості і пафосності висловлюванню. Прагматичний вплив підсилюється словосполученням *always on my table*: "*завжди на моєму столі*".

Наразі тексти новинних повідомлень часто використовують відому з середини минулого сторіччя метафору "*cold war*".

During the Cold War, nuclear strategists frequently asked how much is enough "to guarantee deterrence and the security of the nation" (CNN).

Цей приклад демонструє історичний факт — період протистояння двох наддержав. Але водночас спрацьовує опозиція двох понять “cold war” та “security”, яка дає змогу реципієнту зрозуміти, що стан холодної війни не є правильним, звичним і взагалі нормальним. Навіть якщо реципієнт не володіє знаннями щодо цього історичного періоду, метафора “cold war” в опозиції з “security” досягне своєї мети в свідомості аудиторії.

Does the U.S.-Russia Crisis Over Ukraine Prove That the Cold War Never Ended? (CNN).

Прагматичний потенціал метафори “cold war” у даному випадку знаходиться у реаліях сьогодення. У свідомості реципієнта закріплюється думка про ототожнення двох періодів – середини ХХ-го століття і нашого часу, що спонукає його для подальшого ментального аналізу. До того ж сам прикметник “cold” несе негативне забарвлення: у підсвідомості реципієнт пов’язує семантику «холоду» в метафорі “холодна війна” з поганою погодою, сирістю, чимось неприємним і навіть смертю.

Метонімія – стилістичний засіб, що за популярністю використання в текстах новин не поступається метафорі. У більшості випадків цей стилістичний засіб несе подвійне навантаження: з одного боку він допомагає уникнути тавтології, спростити, скоротити мовленнєву конструкцію, заощаджуючи місце в газетах, журналах та інших виданнях, а з іншого боку, підсилюючи стилістично-прагматичну функцію висловлювання. Наприклад:

Before the Kremlin took control of Mariupol, the city council accused Russian forces of trying to erase evidence, using mobile crematoria to dispose of bodies and identifying witnesses to any atrocities through filtration camps (CNN).

Кремль у даному прикладі використовується як загальна назва керівництва країни-агресора, а фраза “the Kremlin took control of Mariupol” формує у свідомості реципієнта образ боротьби двох стихій – добра і зла, де перше неупереджене, чисте й понівечене, а інше спустошуюче, обмежене і егоїстичне, а сам образ міста Маріуполь постає ареною цього двобою. В прикладі використовується метонімічний перенос дій, скерованих владою країни на назву об’єкта архітектури. Таким чином закріплюється асоціативний ряд, що корелює не просто з топонімами, а з подіями, що пов’язані не з окремим політиком, а з країною-агресором загалом.

У текстах політичних новин, що є об’єктом вивчення в роботі, метонімія використовується як номінація-асоціація, як імплікація якоїсь події, явища тощо, що має неабияке політичне історичне значення, частіше з яскравою позитивною, або негативною конотацією, як інструмент для прославлення або знецінення певних явищ (людей, країн, організацій тощо).

Висновки

Таким чином, масмедіа відіграють ключову роль у тому, як буде сприйнята політична інформація новин і який ефект справить на свого споживача. Для цього журналісти – автори онлайн-публікацій та сценаристи телевізійних програм – вдаються до допомоги різних мовних засобів та стилістичних прийомів, які сприяють як експлікаційній, так і імплікаційній прагматиці політичних новин.

У політичних новинах застосовуються різні стилістичні прийоми, що підвищують потенціал їхнього впливу, включаючи маніпулятивний фактор, реалізації якого в текстах політичних новин, як і в художніх творах, сприяють лінгвальні засоби емоційної виразності, що виконують особливу емпатичну функцію впливу, апелюючи до самих потаємних думок і почуттів реципієнтів і сприяючи їх маніпуляції.

Як доводить емпірична частина нашого дослідження, стилістичні фігури, пов’язані з відхиленням від певних комунікативно-логічних норм мови і мовлення

для посилення образотворчості та виразності, активно використовуються як лінгвопрагматичні засоби у політичному медіатексті. У текстах політичних новин часто використовуються як синтаксичні стилістичні фігури – від стандартних пасивних конструкцій, що нівелюють ступінь відповідальності автора повідомлення, до модалізації певної інформації через складніші синтаксичні імплікації; так і лексичні засоби стилістичної емпатії – від незначної конотації до глибинної метафоризації. Наявність рідкісних для текстів політичних повідомлень стилістичних фігур, зокрема антитези, параномазії, ампліфікації, перифрази, оксиморону, евфемізмів, антономазії, алегорії, гіперболи, літоти, синекдохи, іронії, сарказму тощо, що знижують рівень загальнодоступності інформації, але все ж таки притаманні деяким публікаціям новин задля красномовства, є **перспективою** наших студій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Бутова, 2009 – *Бутова І. С.* Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень. *Вісник Львівського університету. Серія: Іноземні мови.* Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2009. Вип. 16. С. 232–238.
- Васильєва, 2020 – *Васильєва А. А.* Метафора у сфері сучасної англійської політичної комунікації: перекладацький аспект. Полтава, 2020.
- Вінтонів та інгі – *Вінтонів М. О., Вінтонів Т. М., Мала Ю. В.* Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі: монографія. Вінниця : «ТВОРИ», 2018.
- Вознесенська, 2004 – *Вознесенська О.* Політичний текст і електоральна поведінка населення. *Соціальна психологія.* 2004. № 5 (7). С. 20–26. URL: <http://tinyurl.com/q4twa22>
- Гнезділова, 2003 – *Гнезділова Я.В.* Реалізація емотивної функції в публічних промовах політичних діячів США та Великобританії. *Мова і культура.* Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 2003. Вип. 6. Т. II. *Психологія мови і культури. Мова і засоби масової комунікації.* С.358-363.
- Дорофєєва, 2004 – *Дорофєєва М. С.* Особливості самопрезентації суб'єкта в політичній промові. *Проблеми семантики слова, речення та тексту.* Київ: Вид. центр КНЛУ, 2004. Вип. 11. С. 200–205.
- Жук, 2020 – *Жук В. А.* Особливості вживання пасивних конструкцій. Вінниця: МЦНД, 2020.
- Загнітко, 2007 – *Загнітко А.* Сучасний політичний газетний дискурс: риторика і синтаксис. *Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка.* Донецьк: Східний видавничий дім, 2007. Т. 16. С. 78-86.
- Зайцева, 2012 – *Зайцева М. О.* Засоби маніпулятивного впливу в сучасному політичному дискурсі (лінгвістичний аспект). *Лінгвістичні дослідження.* 2012. № 34. С. 101–104.
- Іванотчак, 2016 – *Іванотчак Н. І.* Empathy as Multidisciplinary Field of Study. *Когнітивна лінгвістика у міждисциплінарному контексті.* Харків, 2016. С. 68–70.
- Ковальова, 2020 – *Ковальова О.* Політичний дискурс: сучасні лінгвістичні інтерпретації. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2020. Вип. 27, Т. 2. С. 101–107.
- Козак, 2012 – *Козак С. В.* Комунікативні стратегії як засіб маніпулятивного впливу в англійськомовних прес-релізах. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна.* 2012. № 23. С. 68–70.
- Кондратенко, 2007 – *Кондратенко Н. В.* Український політичний дискурс: Текстуалізація реальності: монографія. Одеса: Чорномор'я, 2007.
- Корнійчук, 2009 – *Корнійчук Ю. Р.* Маніпулятивний вплив у політичному англійськомовному дискурсі. *Студентські наукові записки. Серія «Філологічна».* 2009. № 2. С. 83–87.

- Маслова, 2004 – *Маслова В. А.* Введення в когнітивну лінгвістику. Москва : ФЛІНТ, 2004.
- Нефедченко, 2016 – *Нефедченко О. І.* Поняття емпатії в лінгвістиці. Філологічні трактати. 2016. Т. 8, № 1. С. 46–53.
- Олещук, 2010 – *Олещук П.* Теоретичні засади аналізу політичних наративів як засобу дослідження політичного дискурсу. Віче, 2010. № 10. С. 18–21.
- Попова – *Попова О. В.* Емотивність як складова конотативної структури слова. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/2737>
- Таценко, 2017 – *Таценко Н. В.* Реалізація емпатії в сучасному англомовному дискурсі: когнітивно-синергетичний аспект: монографія. Суми : СумДУ, 2017. 356 с.
- Шейгал, 2004 – *Шейгал Е. И.* Семиотика политического дискурса: монография. Москва : Гнозис, 2004. 326 с.
- Lakoff, 2009 – *Lakoff G.* The Political Mind: A Cognitive Scientist's Guide to Your Brain and Its Politics. 2009. 234 p.
- McQuail's – *McQuail's.* Mass Communication Theory (6th ed). URL: <http://www.gbv.de/dms/ilmenau/toc/613068874.PDF>
- Milliken, 1999 – *Milliken J.* The Study of Discourse in International Relations: A Critique of Research and Methods. *European Journal of International Relations.* 1999. № 5 (2). pp. 225–254.
- Dijk, Kintsc, 1983 – *Van Dijk T., Kintsch W.* Strategies of Discourse Comprehension. New York: Academic Press, 1983.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

CNN. URL: <https://edition.cnn.com/world>

REFERENCES

- Butova I. S. (2009). Politychny dyskurs yak ob'iekt lingvistychnykh doslidzhen`. *Visnyk Lviv's'kogo universytetu. Seriya: Inozemni movy. Lviv: LNU im. I. Franka.* V. 16. pp. 232–238. [in Ukrainian]
- Dorofeieva M. S. (2004). Osoblyvosti samoprezentacii subiekta v politychnii promovi. *Problemy semantky slova, rechennya ta tekstu.* Kyiv: centr KNLU. V. 11. pp. 200–205. [in Ukrainian]
- Gnezdilova Ya.V. (2003). Realizatsiia emotyvnoi funkcii v publichnykh promovakh politychnykh diiachiv SShA ta Velykobrytanii. *Mova i kultura.* Kyiv: Dim Dmytra Burago. V. 6. T. II. *Psychologiiia movy i kultury`. Mova i zasoby masovoi komunikacii.* pp. 358–363. [in Ukrainian]
- Ivanotchak N. I. (2016). Empathy as Multidisciplinary Field of Study. *Kognityvna lingvistyka u mizhdystsyplynarnomu konteksti.* Kharkiv. pp. 68–70. [in Ukrainian]
- Kondratenko N. V. (2007). Ukrains'ky politychny dyskurs: Tekstualizatsia realnosti: monograph. Odesa: Chornomor'ia. [in Ukrainian]
- Korniichuk Yu. R. (2009). Manipulyatyvny vplyv u politychnomu anglomovnomu dyskursi. *Students'ki naukovi zapysky. Seriiia «Filologichna».* Nr. 2. pp. 83–87. [in Ukrainian]
- Kovalova O. (2020). Politychny dyskurs: suchasni lingvistychni interpretacii. *Aktualni pytannia gumanitarnykh nauk.* V. 27, 2. pp. 101–107. [in Ukrainian]
- Kozak S. V. (2012). Komunikatyvni strategii yak zasib manipulyatyvnogo vplyvu v anglomovnykh pres-relizakh. *Naukovi zapysky Natsionalnogo universytetu «Ostroz'ka akademiia».* Seriiia : *Filologichna.* Nr. 23. pp. 68–70. [in Ukrainian]
- Lakoff G. (2009). The Political Mind: A Cognitive Scientist's Guide to Your Brain and Its Politics. 234 p.
- Maslova V. A. (2004). Vvedennia v kognityvnu lingvistyku. Moskva: FLINT. [in Russian]

- McQuail's (2020). *Media and Mass Communication Theory* (7th ed.). Available at: <http://www.gbv.de/dms/ilmenau/toc/613068874.PDF>
- Milliken J. (1999). The Study of Discourse in International Relations: A Critique of Research and Methods. *European Journal of International Relations*. Nr. 5 (2). pp. 225–254.
- Nefedchenko O. I. (2016). Poniattia empatii v lingvistytsi. *Filologichni traktaty*. V. 8. Nr. 1. pp. 46–53. [in Ukrainian]
- Oleshchuk P. (2010). Teoretychni zasady analizu politychnykh naratyviv yak zasobu doslidzhennia politychnogo dyskursu. *Viche*. Nr. 10. pp. 18–21. [in Ukrainian]
- Popova O. V. (2014). Emotyvnist` yak skladova konotatyvnoi struktury slova. Available at: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/2737> [in Ukrainian]
- Sheigal E. Yo. (2004). *Semiotika politicheskogo diskursa: monograph*. Moskva: Gnozis. 326 p. [in Russian]
- Tatsenko N. V. (2017). *Realizatsia empatii v suchasnomu anglo-movnomu dyskursi: kognityvno-synergetychny aspekt: monograph*. Sumy: SumDU. 356 p. [in Ukrainian]
- Van Dijk T., Kintsch W. (1983). *Strategies of Discourse Comprehension*. New York: Academic Press.
- Vasyľieva A. A. (2020). Metafora u sferi suchasnoi angliis`koi politychnoi komunikacii: perekladats`ky aspekt. *Poltava*. [in Ukrainian]
- Vintoniv M. O., Vintoniv T. M., Mala Yu. V. (2018). *Syntaksychni zasoby ekspresyvizacii v ukrains`komu politychnomu dyskursi: monograph*. Vinnytsia: «TVORY». [in Ukrainian]
- Voznesens`ka O. (2004). Politychny tekst i elektoralna povedinka naselennia. *Socialna psykholohiia*. Nr. 5 (7). pp. 20–26. Available at: <http://tinyurl.com/q4twa22> [in Ukrainian]
- Zaitseva M. O. (2012). Zasoby manipulyatyvnoho vplyvu v suchasnomu politychnomu dyskursi (lingvistychny aspekt). *Lingvistychni doslidzhennia*. Nr. 34. pp. 101–104. [in Ukrainian]
- Zagnitko A. (2007). Suchasny politychny gazetny dyskurs: rytoryka i syntaksys. *Donets`ky visnyk Naukovogo tovarystva im. Shevchenka*. Donetsk: Skhidny vydavnychy dim. V. 16. pp. 78–86. [in Ukrainian]
- Zhuk V. A. (2020). *Osoblyvosti vzhyvannia pasyvnykh konstrukcii*. Vinnytsia. [in Ukrainian]

ILLUSTRATIVE MATERIAL

CNN. URL: <https://edition.cnn.com/world>

Received: 06 May, 2022